

I. N. I.

ERNESTI SALOMONIS CYPRIANI

DISSERTATIO

DE

S. HIERONYMI

CATALOGO

SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM.

I.

Um homines christiana religio-
ne primum devincirentur; clarorum viro-
rum facta moresque posteris raro tradebat,
incuriosa suorum ætas. Nam virtus illorum
vicit ac supergressa est multorum labem, qui ad pro-
dendam virtutis memoriam non bonæ conscientiæ pre-
tio, sed ambitione ducuntur. Cumque ipsis nihil ad
hanc vitam promissum esset, inirentque rationes de po-
steris non librorum apparatu, sed martyrio ad virtutis
cursum evocandis; facile tacebant præclara sociorum
facinora, quum memoriæ jactura, & ignorantia recti in-
ter mortales, nil noceant laudatis in cælo. Si qui vitas
aliorum narrarunt, non in ipsos modo auctores, sed in
libros quoque sævitum est, ita, ut clarissimorum homi-
num opera urerentur.

II. Etsi igitur gens christiana enitesceret ingeniis
erectis, quæ per omnem honestarum artium cultum
pueritiam adolescentiamque transsegissent, ac editis mo-
numentis doctrinam suam in Christianorum usum ver-
terent; evenit tamen, ut libris à gentilibus deletis pau-

A

lo

lo post eorum uix ulla superesset memoria. Nam tempora erant virtuti infesta, nec reperiebantur christiani, qui res gestas antecessorum literarum monumentis consignarent.

III. Constat quidem de Hegesippo, edidisse illum quinque commentariorum libros, in quibus nonnulla ad uitas ecclesiasticorum scriptorum spectarunt. Egit & de libris apocryphis, ac de Clementis ad Corinthios epistola quædam commemoravit. Verum Hegesippus id sibi negotii datum existimauit, ut res ab apostolis gestas annotaret. Hinc Eusebius librorum argumentum relaturus inquit: *verissimam apostolicæ prædicationis historiam complexus est*. Et sane libri non nisi quinque fuerunt. In quinto autem etiamnum exposuit de vitis apostolorum, Iacobi præcipue, domini fratris, de quo incerta tradit, si non fabulosa. Itaque de aliorum factis aut libris pauca retulit, ut taceam, Hegesippi ævo præter Apostolorum, Ignatii, Polycarpi & Clementis Romani monumenta, librorum vix quicquam extitisse, quod christianos auctores habuerit.

IV. Cum igitur christiani, antequam imperatores ad Christum converterentur, paucos libros ederent, ac præterea gentiles, si qui prodirent, illos supprimerent, nec essent denique viri docti, quibus christianorum opera in historiis suis laudarentur; non caruit ea res calumnia dicentium, christianos esse studiorum rudēs, literarum profanos, expertes artium, nisi sordidarum. Imo si quem christianorum librum legerent, redibat eadem calumnia. *Trivialis & sordidus sermo est, aiebant, barbarismis, solæcismis, obsitæ sunt res vestre, & vitiorum deformitate pollutæ*.

V. Hæc nihili facienda sunt in gentilibus, qui famæ soli serviunt, eamque unum esse pretium omnis sui laboris

Eusebius
l. IV. Hist.
c. XXII.

L. IV. cap.
II X.

Euseb. l. II
c. XXIII.

Cecilius
ap. Mi-
nus. Felic.
p. m. 355.
Arnob. l. I.
contr.
Gent. p. 48

laboris fatentur. At hominem christianum eadem inculcare, id sane valde incongruum videtur. Is est Lactantius, vir multum sibi tribuens, christianamque religionem latine & copiose, nec solide tamen defendens. Hic cum de Minucio Felice, Septimio Tertulliano & Cypriano satis frigide iudicasset; addit tandem: *Quia de-* L.V.C.II.
fuerunt apud nostros idonei peritique doctores, qui vehementer, qui acriter errores publicos redarguerent, qui causam omnem veritatis ornate copioseque defenderent: provocavit quosdam hac ipsa penuria, ut auderent scribere contra ignotam sibi veritatem.

VI. Huiusmodi vel calumniarum, vel querelarum iniquitate motus Hieronymus, edidit catalogum scriptorum ecclesiasticorum, quo libri à christianis doctoribus editi sollicitè recensentur. Hunc viro scopum fuisse ipsemet tradit in epistola ad Dextrum, catalogo præfixa, inquiens: *Discant ergo Celsus, Porphyrius, Julianus, validi adversus Christum canes, discant eorum sectatores, qui putant ecclesiam nullos philosophos & eloquentes, nullos habuisse doctores, quanti & quales viri eam fundaverint, extruxerint, & ornaverint, & desinant fidem nostram rusticane tantum simplicitatis arguere, suamque potius imperitiam agnoscant.*

VII. Hic catalogus superstite Hieronymo passim lectus est sine titulo. Quidam codices titulo insigniebantur, sed ab aliena manu assuto. Vocabatur enim liber epitaphium. Augustinus epistola nona, quæ & Hieronymi operibus inserta est, utrumque docet. Tom. III.
 Sic enim scribit ad Hieronymum: *Liber quidam* (qui Hier. f. 151
dem) tuus inter cetera non diu est, ut venit in manus edit. nostras, quæ sit ejus inscriptio, nescimus adhuc. Non e- Erasm.
nim codex ipse, ut assolet, in liminari pagina prætendebat. Epitaphium tamen appellari dicebat frater, apud

quem inventus est. Quod ei nomen tibi placuisse ut inde-
retur, crederemus, si eorum tantum hominum vel vitas,
vel scripta ibi legissemus, qui jam defuncti essent. Cum
vero multorum & eo tempore, quo scribebatur, & nunc
usque viventium ibi commemorentur opuscula, miramur
cur hunc ei titulum vel imposueris, vel imposuisse creda-
ris. Sane utiliter à te conscriptum eundem librum satis
approbamus.

Tom. III. f. 153. II X. Hieronymus ægre ferens se, emeritum
doctorem, ab Augustino, iuniore episcopo, frequenter
& acerbius admoneri, ita respondebat: *Dicis accepisse
te librum meum a quodam fratre, qui titulum non habe-
ret, in quo scriptores ecclesiasticos tam Græcos quam
Latinos enumeraverim. Cumque ab eo quæreres (ut tuis
verbis utar) cur liminaris pagina non esset inscripta, &
quo censeretur nomine: respondisse, appellari epitaphi-
um: et argumentaris, quod recte sic vocaretur, si eorum
tantum vel vitas vel scripta ibi legisses, qui jam defuncti
essent. Cum vero multorum & eo tempore quo scribeba-
tur, & nunc usque viventium ibi commemorentur opus-
cula, mirari te, cur ei hunc titulum imposuerim. Puto
intelligere prudentiam tuam, quod ex opere ipso titulum
potueris intelligere. Legisti enim & Græcos & Latinos,
qui vitas virorum illustrium descripserunt, quod nun-
quam epitaphium titulum indiderint, sed de illustribus vi-
ris, verbi gratia, ducibus, philosophis, oratoribus, historicis,
poetis, ethicis, physicis, tragicis, comicis. Epitaphium au-
tem propriè inscribitur mortuorum: quod quidem in dor-
mitone sanctæ memoriæ Nepotiani presbyteri olim fecis-
se me novi. Ergo hic liber vel de illustribus viris, vel
propriè de scriptoribus ecclesiasticis appellandus est: licet
à plerisque emendatoribus imperitiis de autoribus dicatur
inscriptus.*

IX. Hinc

IX. Hinc apparet, quam variis nominibus liber hic superstiti suo autore uenerit. Dictus enim est epitaphium, liber de autoribus, liber de viris illustribus, liber de scriptoribus ecclesiasticis. Imo ipse Hieronymus vocat catalogum sanctorum, agens de Senecæ ad Paulum epistolis: ad quem locum Erasmus non immerito ait: *Nonnihil demiror, quid Hieronymus hic senserit.* Cum enim Philonem & Iosephum iudæos, Bardefanem hæreticum, multosque viros, de quorum sanctitate nihil constat, libro inseruerit; nescio, an convenienter, sanctorum catalogus audiat. Est & alius locus, quo librum catalogum vocat, sed non sanctorum. *Post catalogum plurimorum, inquit, me quoque in calce voluminis quasi abortivum & minimum omnium christianorum posui.* Alioqui Hieronymus frequenter vocat librum de viris illustribus, nimirum proœmio in Ionam, epistola ad Desyderium, libro primo contra Iovianum & alibi. Libro secundo prioris adversus Ruffinum apologiæ vocatur index autorum nostræ religionis, quo nomine à Dextro insignitus est. Inter has catalogi notationes illa præ cæteris male ussit Hieronymum, qua epitaphium vocatus est. Nam responsurus Augustino inter alia & hac de epitaphii titulo commonefactione se reprehensum putat, *prætermitto, inquit, salutationis officia, quibus meum demulces caput: taceo de blanditiis, quibus reprehensionem meam niteris consolari: ad ipsam causam veniam.*

X. Editus est catalogus post commentationes in Micheam, Nahum, Abacuk, Sophoniam & Aggeum; sed ante expositionem Ionæ, anno Theodosii XIV. Sic enim Hieronymus: *Scripsi librum de illustribus viris ab apostolis usque ad nostram ætatem, imitatus Tranquillum Gracumque Apollonium: & post catalogum plurimorum me*

quoque in calce voluminis posui : ubi mihi necesse fuit usque ad decimum quartum annum Theodosii principis, quæ scripserim, breviter annotare. Et capite ultimo catalogi inquit: Usque in præsentem annum, id est, Theodosii principis decimum quartum hæc scripsi. Idem confirmat in catalogi præfatione. Est verò annus Theodosii XIV

Conf. Bo-
sius ad Jo-
sephi de
Christ.
periach.
p. 59.

Christi CCCXCII. Nam Theodosium seniore intelligi, ex eo manifestum est, quod scriptus sit Epiphanio Cyprio, Ambrosio & Gregorio Nysseno superstitibus. Quot vero annos natus fuerit Hieronymus, cum ederet catalogum, difficulter definitur. Nihil notat de ætate Hieronymi ille vitiligator, qui sub Eusebii nomine epistolam de morte Hieronymi confarcinavit, quæ una cum epistola inepti Cyrilli de miraculis Hieronymi tomo secundo ab Erasmo inserta est, & manuscripta extat in Paulina Lipsiensi, ac nullibi non. Verum Erasmus in vita existimat, natum esse Hieronymum anno CCC XXXI. Autor vitæ Hieronymi, quam Iohannes Mabillonius in codicibus pervetustis, Luxoviensi ac Sancti-Gallensi, nec non in quibusdam Galliarum regis invenit, & quarta parte analectorum veterum exhibet, ita inquit: Octa-

p. 193.

vo & octogesimo ætatis suæ anno in domino requievit. Dormivit autem beatus Hieronymus anno imperii Theodosii Junioris XII. Omnes autem anni vitæ ejus sic colliguntur. Ordinatus est Romæ presbyter XXVIII annis, tribus vixit apud Bethleem, in proposito suo annis quinquaginta & mensibus sex. Omne vitæ suæ tempus implevit annis LXXXVIII & mensibus sex. Gennadius li-

Mabillon
p. II. Ana-
lect. p. 43.
De Noris
L. I. Hist.
Pel. c. 19.

bro de viris illustribus orditur in nonnullis codicibus ab Hieronymo, eumque ferme nonagenarium decessisse perhibet. Hodie docti consentiunt, Hieronymum vendi finem fecisse anno CCCC XX. Si igitur Hieronymus anno XII Theodosii junioris, id est, anno CCCC

xx Christi, ætatis vero LXXXVIII obiit; natus est anno CCC XXXII. Catalogum vero si anno XIV Theodosii senioris, id est, CCC XCII Christi composuit; satis constat, eum tum sexagenarium fuisse. Sane non fuit juvenis, cum emitteret in lucem. Nam altercatio de titulo catalogi inter Hieronymum & Augustinum non diu ab editione illius exorta est. Tum vero Hieronymus jam querebatur de senectute. *Peto in fine epistolæ, inquit, ut quiescentem senem olimque veteranum militare non cogas. Tu qui juvenis es, & in pontificali culmine constitutus, doceto populos. Mihi sufficit cum auditore et lectore pauperculo in angulo monasterii susurrare.*

T. III.
f. 157.

XI. Cæterum Hieronymus in hoc catalogo laudat C XXXV scriptores. Verum Erasmus codices quosdam nactus est, in quibus & vitæ Andreae, Jacobi Zebedæi filii, Philippi, Bartholomæi, Thomæ, Simonis Cananæi, Matthiæ, Timothei, Titi & Crescentis continerentur. Adjecit igitur & horum vitas, simul tamen falsus, eas non descriptas esse ab Hieronymo, sed à studioso quodam adjectas, cum pleraque convenient cum his, quæ retulit Theodorus, Tyri episcopus, & præterea Hieronymus non recenset, nisi scriptores. Alibi vero, nimirum in animadversione, quam Petri vitæ subjunxit, Sophronium hæc adjecisse putat: quod mihi verosimile haud videtur. Nam probabile est, Sophronium catalogum græce reddidisse superstiti Hieronymo, qui post editum à se catalogum XXVIII annis supervixit, & sub finem catalogi laudat Sophronii in vertendis libris suis industriam. At Hieronymo vivente non licebat Sophronio nova pictura interpolare opus lepidissimum. Si vero quis post XXVIII annos, atque adeo post obitum Hieronymi demum, catalogum à Sophronio verum opinetur; ne tum quidem ratio harum additionum
suc-

succurret. Nam Sophronius, Hieronymi familiaris, non ignorabat, in catalogo illos tantum recensendos esse, qui editis libris inclaruerint: ac fuissent sane Sophronio longe plures adiiciendi, si eorum heic mentionem factam voluisset, quorum docendi peritia inter Christianos tum eluxerat. Quicquid sit, Hieronymo auctore non sunt compositæ decem illæ vitæ. Id testatur scopus Hieronymi, ejusque vita, à Mabillonio edita, quam Gennadii ævo scriptam esse Mabillonius opinatur. Ibi

T. IV. A. hæc leguntur: Quinque & centum triginta virorum in-
nalect. lustrum ecclesiasticos scriptores a passione Christi usque
p. 191. ad quartum decimum Theodosii Imperatoris annum diges-
fit, omnesque, qui de scripturis sanctis memoriæ aliquid tra-
diderunt, breviter exposuit. Testantur deinde vetusti

Mabillon codices ad unum omnes, & in his Corbeiensis, qui non
T. II. A. nisi CXXXV capitulis constat. Atque hoc vidit Pe-
nalect. trus de Marca, qui mire sudat, ut Crescentem in Galliis
p. 44. religionem christianam prædicasse demonstret in epi-
stola ad Henricum Valesium. Neque enim nobilius
Præfix. testimonium afferre potuisset eo, quod in vita Crescen-
Eusebio tis habetur, si hujus vitæ autorem Hieronymum fuisse
Vales. existimasset. Diserte enim dicitur: Crescens in Galliis
p. 32. prædicavit.

XII. Non solum autem huic catalogo quædam affuta sunt; sed & alias fictus est, ac Hieronymi nomine protrusus. Exhibet illum Erasmus parte tertia tomi secundi, atque à bubulco scriptum dicit, quum nec ipsa febris quicquam scribere possit insanius, nec ipsa temulentia temulentius. Inscribitur: *Scriptorum ecclesiasticorum catalogus ad Desiderium*, promittitque, se de luminaribus acturum, quæ toto firmamento mundi refulgeant, & nihilominus agit de Pelagio & Joviano, de quo Hieronymum loquentem introducit; *me (quan-*
quam

quam in omnibus laboriosum) assidue questionibus infinitis afficit & vexat. Nugatur de XV doctoribus, etsi Eras- f. 138.
mus tomo II notet, inscribi libellum de duodecim pri-
matibus ecclesiæ. Jam olim eruditi monachi conque-
sti sunt de fraude nebulonis, qui hunc centonem texuit.
Nam Guigo, Cartusiæ majoris Prior quintus, & Bernar-
di, Clarævallensis abbatis, amicus, in epistola ad fratres
suos Durboni degentes, disertè ait, se ab epistolis Hiero-
nymi, quas congreget atque emendet, abscidisse illam
ad Desiderium de XII lectoribus, in irrisionem doctorum
compositam. Extat hæc Guigonis epistola tomo I ana-
lectorum Mabillonii. Obstupui ergo, quum viderem,
Stephanum de Champs libro III de hæresi Janseniana in p. 397.
tanta luce cæcutire, indoctiorem esse vetustis mona-
chis, atque cum de lectoribus libellum, tum Eusebii de
morte Hieronymi epistolam pro genuinis habere mo-
numentis.

XIII. Hujus generis nugæ, quibus Hieronymi res
gestæ contaminantur, passim occurrunt in bibliothecis.
Nec raro invenitur catalogus noster genuinus. Sed co-
dices, quos ego vidi, plerique recentes sunt, nec multum dif-
ferunt ab editis. Si quæ notatu digna occurrit diversitas,
fecimus ejus mentionem in notis. Cæterum melior
est codex Corbeiensis, litteris Langebardicis ante annos
nongentos exaratus, qui hodie in Germanensi biblio- Numer.
theca adservatur. Subjunctus est Hieronymi catalogo 124.
Gennadii, Massiliensis presbyteri, de viris illustribus
liber, ita, ut duo hi libri a se invicem distincti haud sint,
sed continua servetur capitulorum series. Binorum li-
bellorum cc xxiii capitula sunt. Post caput cxxxv in-
feritur hæc inscriptio: HUCUSQVE CATALO-
GUS BEATI HIERONYMI PRESBYTERI:
CETERA QUÆ SECUNTIUR, A GENNADIO
B SUNT

SUNT ADJECTA PRESBYTERO. Inscriptionem sequitur primo loco Hieronymi elogium, quod cum in editis Gennadii exemplis desit, illud heic adjiciemus. Ita vero sonat:

*Hieronymus noster, litteris Græcis ac Latinis Romæ adprime eruditus, presbyter quoque ibidem ordinatus est. Porro ad Bethleem oppidum juvenis advenit, ubi prudens animal ad præsese domini sese obtulit permanfurum. Inter cetera operum suorum opuscula usque ad Theodosii XIV imperii annum, a beato Petro sumens exordium, usque in semetipsum, de viris illustribus scripsit. Innumeris præterea libris Apostolorum, Prophetarumque constructionibus editis, immobilem Catholicæ turrem Ecclesiæ contra perfidorum jacula consummavit. Litteris quoque Hebraicis atque Chaldaicis ita edoctus, ut omnes veteris testamenti libros ex Hebræorum scilicet codicibus verterit in Latinum: Daniele quoque Prophetam Chaldaico stylo locutum, & Iob justum Arabico, in Romanam linguam, utrumque autorem perfecta interpretatione mutaverit. Matthæi nihilo minus Evangelium ex Hebræo fecit esse Romanum. Namque mentis corporisque virginitatem & discolorum * pœnitentiam prædicans atque custodiens, solus omnium Romanorum omnes XVI Prophetarum commentatus est libros. In cunctis præterea librorum suorum Prologis ita se luculentissimum interpretem, & in immensæ epistularum suarum volumina nervosum catholicis exhibet lectoribus, ut nec perfidis quandoque pepercisse, nec invidis cessasse videatur. Nonagenarius ferme (ut perhibent) postea in Domino requievit: quem Stridon oppidum genuit, Roma inclita erudit, Bethleem alma tenet, spiritum aula cælestis suscipit. Amen. Claruit maxime sub Theodosio Principe, & filiis ejus Archadio & Honorio.*

* f. deli-
colorum.

XIV. In textu ipso non minor est hujus codicis ab-

am-

Impressis diversitas. Doctissimus Mabillonius specimen dedit, ultimum catalogi caput spectans, quod nobis non est prætermittendum. Itaque ubi in editis est: *In Ezechielem homilia Origenis* xxviii Corbeiensis codex habet xxxviii. Liquet quoque ex hoc codice Erasmus recte omisisse hæc verba: *In epistolam ad Ephesios commentariorum libros tres*, quæ Sophronius habet, & Marianus Victorinus ex Florentinis codicibus assuit, retinuitque Aubertus Miræus. Cum enim nec in præstantissimis Erasmi codicibus, nec in hocce Corbeiensi appareant; merito omittenda existimavi. Porro desunt in Corbeiensi ultima capitis verba: *Adversus Iovianum libros duos. Et ad Pammachium apologeticum & epitaphium.* Quamvis nihil mutauerim in vulgari lectione; credo tamen, codicem Corbeiensem hæc recte omittere. Nam si Hieronymus libros adversus Iovianum, nec non apologeticum & epitaphium post catalogum edidit, certum est, ea non potuisse in catalogo inter libros editos annumerari. At videtur sane catalogus prodiisse, antequam libri contra Iovianum, apologeticum & epitaphium vulgarentur. Ita enim Hieronymus præfatione in Ionam: *Triennium circiter fluxit, postquam quinque Prophetas interpretatus sum: & alio opere detentus, non potui implere quod ceperam. Scripsi enim librum de illustribus viris: & adversum Iovianum duo volumina: Apologeticum quoque: & de optimo genere interpretandi ad Pammachium: & ad Nepotianum, vel de Nepotiano duos libros.* En! librum de ecclesiasticis scriptoribus tribus illis anteposit. Nec est, ut dicas, in enumeratione librorum temporis nullam habitam esse rationem. Id enim hoc loco falsum est, quum contextus requirat, ut temporis ordinem servet in enumerandis suis monumentis.

XV. Porro ubi in impressis est: *Captivi monachi vitam*, Corbeiensis recte addit nomen monachi: *Vnam Malci, captivi monachi*. Ex hoc specimine satis liquet, quantum adiuvari potuissem isto codice. Quodsi vero quis ex eo catalogum olim editurus est; uelim illum admonitum, ne promiscue sequatur hunc codicem. Etsi enim ejus antiquitatem in dubium vocare nequeam, quum oculis non usurpaverim; patet tamen, manifestos errores in illum irrepsisse. Huc pertinet, quod Iacobum Nisibensem ex numero confessorum fuisse ait, qui sub Maximiano inclaruerunt; cum nemo non sciat, legendum esse: *sub Maximino*.

XVI. Præter hunc codicem laudatur & is, qui Florentiæ in conventu Marci asseruatur, itidem Longobardicis literis exaratus. Nec spernendus est Noribergensis, e quo uarias multas excerpfit Christophorus Arnoldus, ac libello, quem testimonium Flavianum vocat, præmisit. Cæteri plerumque vulgares sunt.

XVII. Ut autem in editis nonnulla desint; hætenus tamen observatum non est, integras vitas deesse, si excipias decem illas, quarum supra fecimus mentionem. Qui autem in omnibus desunt ecclesiastici scriptores, illos ipse Hieronymus omisit, multos sane, nec obscuros. Unde miror, Bellarminum tam fidenter asseverare, Hieronymum nullum fere præterire ex majoribus, vel æqualibus suis. Sane si quis recentiores, Caveum, Labbeum, Oudinum & Hebediesu cum Hieronymo contulerit, aut patres ipsos sollicite legerit; facile fatebitur, non paucos ab Hieronymo prætermisos esse; Syros præcipue. Neque tamen hoc ideo factum est, quod Hieronymus Syram linguam cognitam perspectamue non habuerit, quum texeret catalogum. Idem nim falsum esse, erudite docet doctissimus uir, Wilhelmus Ernestus Tenzelius.

XIX.

*De script.
eccles. p.
m. 86.*

*Diff. Sel.
P. I. p. 254*

XIIX. Nec Sophronius omisso adiecit, quum græce redderet catalogum. Versio hæce regione latini textus posita est ab Erasmo, crediturque illius Sophronii esse, quem sub finem catalogi Hieronymus in vertendis libris suis industriam exercere dicit. Nec uideo causam, cur huic abjicienda sit. Isaacus Vossius, qui nihil non in dubium uocat, ubi Anglorum Episcopis palpum haud obtrudit, perperam suspicatur, hanc *Not. ad* versionem nomen Sophronii mentiri, eamque ab E- *Ignat. p.* rasmo animi gratia suppositam fuisse. Scilicet *tan-258. sq.* tum otii erat Erasmo, Hieronymi opera edenti, ut ineptiret, & nullo suo, nec orbis literati bono, fingeret librum, quum is potius in præfatione operum dicat: *Unum illud & vere dicam & audacter, minoris Hieronymo suos constituisse libros conditos, quam nobis restitutos: & paucioribus vigiliis apud illum natos fuisse, quam apud nos renatos.* Illud potius dixerim, idem fatum, quod latinus textus subiit, sensisse & translationem. Profecto cum Suidas quædam ex Sophronii translatione descripserit, reliquis, quæ non descripsit, nihilo meliora, siue rem ipsam spectes, siue græcæ linguæ puritatem; plane credo, versionem Sophronii esse, at passim depravatam a scribis, qui græca ne legere quidem, multo minus intelligere potuerunt. Certe non fuerunt Sophronii ætate tam periti scribæ, quum Hieronymus aliquoties conqueratur de notariorum imperitia & incuria librariorum, scribentium non quod inueniant, sed quod intelligant. Hoc ut clarius intelligatur, ac nemo non videat, iniquam esse Vossii suspensionem, eandemque Sophronii versionem, qua hodie utimur, ante Suidæ tempora obtinuisse in orbe literato; adjiciam Iustini martyris vitam ex Sophronio & Suida.

Sophronius:

Ἰσὺν Φιλόσοφον, καὶ τὸν ἡ-
μαλὶ τὸν Φιλοσόφον χειρῶν
ἀπὸ τῆς νεαπολιτῶν ἐπαρχίας πα-
λαιστίνης, ἐκ πατρὸς πρίστου βακ-
χεύ. ὡς τὸν τῆς θρησκείας τῆς χριστι-
ανῶν πᾶν ἐκοπίασεν, ὥς καὶ αὐτα-
νῶν τὸν δῆκλιν πᾶν, καὶ τοῖς τούτοις
ἡγεῖται, καὶ τῇ συγκλήτῳ, εἰβλον
κατὰ τῆς ἐθνῶν συνταγῆσαν δῆ-
κλιν, τὸν οὐκιδισμόν τῆς σαυρῆς μὴ
ἀσχυρόμεν, καὶ ἄλλῳ βίβλον
τοῖς τῆς αὐτῆς ἀντωνίνης Δαδόχοις,
τετέστι μάρκῳ ἀντωνίνῳ βήρῳ, καὶ
λακίῳ ἀνρηλίῳ κομόδῳ. ἔστι καὶ
ἄλλη αὐτῆς βίβλος, κατὰ τῶν ἐθ-
νῶν, ἐν ᾗ περὶ τῆς φύσεως τῶν δαι-
μόνων διαλέγεται, καὶ τετέστιν λό-
γον ὁμοίως κατὰ τῶν ἐθνῶν, ὃν ἐ-
πέγραψεν ἑλεγχον, καὶ ἄλλον
περὶ τῆς τῆς θεῆς μοναρχίας καὶ ἄλ-
λον ὠνόμασε ψάλλιν, καὶ ἕτερον
περὶ τῆς ψυχῆς. Διάλογον κατὰ
τῶν ἰσδαίων, ὃν ἔχει κατὰ τρυφῶ-
ν δέχνηχῶ τῶν ἰσδαίων. Οὐ μὲν
ἀλλὰ καὶ καταμαρκίαν δῆκλιν
μα τέυχῃ ὡς πᾶν ἐξέλιπται
ἐν τῷ πεμπῷ λόγῳ τῷ κατὰ τῶν
ἀγρέπικῶν μέμνηται, ἐξ ἄλλῃ βί-
βλος κατὰ πασῶν τῶν ἀγρέσεων,
ἧς μέμνηται ἐν τῷ διπολογητικῷ, ὃν
ἔδοκεν ἀντωνίνῳ τῷ πῶ. Οὗτῳ
ἐν τῇ ῥώμῃ ἔχων τὰς Διατριβὰς,
εὐδαίων κρείκλιν τὸν κυνικὸν τὸν κα-
τὰ τῶν χριστιανῶν Ελασφημεντα,
καὶ

Suidas:

Ἰσὺν Φιλόσοφον, καὶ τὸν ἡ-
μαλὶ Φιλοσόφον χειρῶν ἀ-
πὸ τῆς νεαπολιτῶν ἐπαρχίας τῆς
παλαιστίνης, ἐκ πατρὸς πρίστου
βακχεύ. Οὗτῳ ὡς τῆς θρη-
σκείας τῶν χριστιανῶν πᾶν ἐκοπί-
ασεν, ὥς καὶ ἀντωνίνῳ τῷ δῆ-
κλιν πῶ, καὶ τοῖς τετέστι ἡγεῖται, καὶ
τῇ συγκλήτῳ ρωμαίων βίβλον κα-
τὰ τῶν ἐθνῶν συνταγῆσαν δῆ-
κλιν, τὸν οὐκιδισμόν τῆς σαυρῆς μὴ
ἀσχυρόμεν. Ἐγραψε καὶ ἕτερον
βίβλον, ὃν καὶ ἐπέδωκε τοῖς ἀν-
τωνίνῳ Δαδόχοις, τετέστι μάρκῳ ἀν-
τωνίνῳ, καὶ λακίῳ ἀνρηλίῳ κομό-
δῳ. ἔστι καὶ ἄλλη αὐτῆς βίβλος
κατὰ τῶν ἐθνῶν, ἐν ᾗ περὶ τῆς
φύσεως τῶν δαιμόνων διαλέγεται, καὶ τε-
τέστιν λόγον ὁμοίως κατὰ τῶν ἐθνῶν,
ὃν ἐπέγραψεν ἑλεγχον. καὶ ἄλλη
περὶ τῆς θεῆς μοναρχίας, καὶ ἄλλη
ὠνόμασε ψάλλιν, καὶ ἕτερον
περὶ τῆς ψυχῆς. Διαλογόντε κατὰ
τῶν ἰσδαίων, ὃν ἐξεδίασε κατὰ
τρυφῶν δέχνηχῶ τῶν ἰσδαίων.
Οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ κατὰ μαρκίαν
δῆκλιν μα τέυχῃ ἐξέδωκε. καὶ τῷ
ἄλλῳ βίβλον κατὰ πασῶν τῶν ἀγρέ-
σεων, ἧς μέμνηται ἐν τῷ διπολογη-
τικῷ, ὃν ἐπέδωκεν τῷ ἀντωνίνῳ
πῶ. Οὗτῳ ἐν τῇ ῥώμῃ ἔχων τὰς
Διατριβὰς, δέκτη κρείκλιν τὸν κυνι-
κὸν τὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν Ελασ-
φημεντα, καὶ καλῶν αὐτὸν λα-
μαρ

καὶ καλῶν αὐτὸν λείμαργοι, καὶ ἡ μαργον, ἀσωτὸν τε καὶ ἀκόλαστον, ὅ
 θανάτον φοβέμενον, ἀσωτὸν τε ὁ θάνατον φοβέμενον, πάντα κατὰ
 ἀκόλαστον, τέλος ἡ ἴα τὸ ἐνεργεῖα χυνεν διποδεῖας. Τέλος ἡ ἴα τὸ
 ὁ πῖθλῃ, ὡς χριστιανὸς ὑπὲρ τὸ ἐνεργεῖα καὶ ὁ πῖθλῃ ὡς χρι-
 στὸ χριστὸν ἐπέθανεν. στανὸς ὑπὲρ χριστὸν ἐπέθανεν.

In aliis multis vix una literula differunt Suidas & Sophro-
 nius. Qui igitur Erasmus versionem supposuisse po-
 test Sophronio? Nec obstat, quod Sophronio græcus
 sermo impurus fluat. Nam unde novit Vossius, So-
 phronium, Hieronymi æqualem, pure ac eleganter
 scribendi peritia enituisse?

XIX. Cæterum libellus ab Hieronymo consecra-
 tus est Dextro cuidam, cujus historiæ, nondum à se vi-
 sæ, meminit capite CXXXII. Nil causæ fuit Miræo,
 ut in Scholio ad laudatum caput ex Sophronio disceret,
 Dextrum fuisse prætorio præfectum, ac præterea subji-
 ceret: *Huic Dextro librum suum de viris illustribus S. Hieronymus dicavit: ut Baronius ad annum 388. & alii cen-*
sent. Nec Baronii, nec Sophronii testimonio opus est,
 quum Hieronymus ipsemet in illo, quod dixi, capite &
 prioris apologiæ adversus Ruffinum secundo libro u-
 trumque doceat, inquiens: *Ante annos ferme decem,*
cum Dexter amicus meus, qui præfecturam administravit
prætorii, merogasset: ut autorum nostræ religionis ei indi- T. III.
cem texerem, inter cæteros tractatores posui & hunc li- f. 101.
brum à Pamphilo editum. Non potuisset autem Dexter
 hunc laborem cuiquam illius ævi imponere, qui æque
 idoneus instructusve accederet ac Hieronymus. Præ-
 terquam enim, quod doctissimus esset, legerat propemo-
 dum omnes, qui ecclesiam ante ipsum editis libris illu-
 straverant. Augustinus primo contra Iulianum: *Nec T. VII.*
sanctum Hieronymum, quia presbyter fuit, contemnen- f. 206.

sum

dum arbitreris, qui Græco & Latino insuper & Hebreo eruditus eloquio, ex occidentali ad orientalem transiens ecclesiam in locis sanctis atque in literis sacris usque ad decrepitam vixit ætatem. Hic omnes, vel pene omnes, qui ante illum ex utraque parte orbis de doctrina ecclesiastica scripserant, legerat.

